

Уважаеми колеги,

Наново сме в най-тържествената зала на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, за да посрещнем сред нас повече от 5 хиляди нови колеги.

Млади хора, радваме се, че сме заедно. Че сте направили първата крачка, за да докоснете поне някои от мечтите си. От днес насетне обръщението към вас ще бъде „колега“. Получавате го в аванс. Повечето от тези, които са били тук преди вас са го изпълвали със съдържание. От вас зависи да бъдете достойни за него.

Вече сте част от студентството на Европа. И макар да сте още стъписани, навярно и притеснени, опитайте бързо да влезете в новия ритъм на живота си, да бъдете млади хора с много права, но и с много отговорности.

Едва ли си давате ясна сметка, но пред вас са отворени не само вратите на Софийския университет. Пред вас са отворени вратите на повече от 650 от най-добрите европейски университети, с които сме сключили договори по програмата „Еразъм“ и които са готови – стига да сте добри студенти - да ви приемат за допълнително обучение и да ви запознаят с културата на своите страни. Софийският университет, който обучава към 10% от българските студенти осъществява една трета от международната им мобилност. Подобен шанс да бъдат неразделна и равноправна част от европейското студентство вашите родители и ние вашите преподаватели, никога не сме имали.

Прекрочавате вратите на университет, който неизменно стои начело на всички национални класации за най-добро висше училище. За съжаление, той е единственият български университет, който заема достойно място в световните класации. Но този факт почти не намира отражение във финансирането му от държавата, която очевидно смята, че с една и съща инвестиция може да получи и салам тип народен и еленска пастърма. Но за да бъдем още по-добри, за да бъдем още по-напред в престижните класации, зависим от вас, колеги, от вашите стремежи и вашата готовност през идните години да полагате сериозни усилия, за да вървите напред, а заедно с вас напред да върви вашият университет.

Ставате част от Университет, който за свое мото е избрал „Знанието прави силата“. Можем да го кажем и иначе – знанието побеждава силата, невежата арогантна сила, която за съжаление, в последните десетилетия се пъчи на преден план у нас. Не е лесно – знанието у нас начесто е подложено на присмех, на недоверие от тези, които не са достойни за него. Медиите нерядко – къде съзнателно, къде не, нагнетяват в цялото ни общество чувство на малоценност – не са нужни на някои от управниците ни млади, уверени в себе си българи, които ясно ще им покажат колко струват техните претенции и техните смехотворни ежби.

Няма да ви е лесно, колеги, живеем в общество, в което спортист може да получава заплата и над 100 мил евро годишно – толкова, колкото 1000 професора в най-добрия университет в света – Харвард.

Ще бъдете възпитаници на университет, който настоява, че само качеството – не мимолетни политикански интереси, не и криво разбрани задачи с близък хоризонт, трябва да бъде критерий при подкрепата на висшето образование и науката.

Ще слушате лекции в университет, в който ще опитваме да ви учим как да мислите – не какво да мислите.

Студенти сте в университет, за който, обаче, качеството не е достатъчно. Сто и двадесет години Софийският университет е един от стожерите на демократичните основи на нашето общество и ние ще очакваме от вас да не бъдете безлика и апатична студентска маса, а да сте хора с характер, със съпричастие към проблемите на обществото ни.

Ще бъдете част от университет, който държи на националните традиции, който се бори да поддържа националната идентичност в епохата на глобализацията, който иска да не забравяме предходниците си. Защото ако искаш да градиш отричайки всичко, което тези преди теб са сторили, няма как градежът ти да е стабилен.

Ще ви учим, че когато имаш достатъчно, за да живееш добре, трябва да имаш и нещо, за което да живееш. Въпросът е докато се борим да живеем добре – да не пропуснем нещата, заради които трябва да се живее.

Ще ви преподават преподаватели, които години наред са работили в чужди университети в Германия, Италия, САЩ, Япония, Австралия, в университети, в които са били на равна нога с колегите си и са се върнали в България, за да работят за нея, и да бъдат заливани с помия от завистливи и неуспели.

Съветвам ви едно от първите неща, които да направите в Университета е да влезете в Университетската библиотека – втора по големина и първа по ресурси научна библиотека у нас, която през последните години бе модернизирана, библиотека, за чиято поддръжка не получаваме и стотинка от държавата.

Уважаеми млади колеги, трябва да се борите за правото си да получавате възможно най-доброто образование – и с нас вашите преподаватели, когато не сме на висотата на вашите очаквания и с тези политици, които предпочитат да не сте в България, а в чужбина - и оттам да пращате пари в помощ на близките си, с които те да се разполагат. Тези, които говорят за образование и наука преди избори и след това ги загърбват, които нямат интерес от интелегентни, мислещи, самостоятелни хора, които им объркват планове. Не винаги ще приемаме вашата гледна точка. Не винаги и аз ще я приемам – но това не е трагедия. Няма да сме на едно мнение, ще ви изглеждаме ретроградни, но постарайте се да разберете, че когато не ви подкрепяме докрай ни пречи и товарът на плещите ни и натрупаният опит, а още в Библията е казано, че който трупа знания трупа печал.

През последните години, след упорита борба, лобиране, протести, та и затваряне на университета постигнахме някои успехи – на практика е сигурна оперативната програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, почти готова е стратегията за висше образование. Но не забравяйте, че и двете са сравнително краткосрочни. Вие, които сте в тази зала и тази есен за първи път влизате в аудиториите ще завършите магистратурата си през 2020 г. последната година на оперативната програма, а обществото ни не е започнало билиа и да мисли какво има да става отвъд този рубеж.

Не бива да оставяме управниците ни да забравят, че европейското финансиране не е панацея. Преди година в тази зала говореше ректорът на един от най-успешните изследователски университети в Европа „Пиер и Мария Кюри“. Та той подчерта, че

европейското финансиране е само глазурата на тортата, а самата торта трябва да бъде несекващото усилие на нацията и държавата.

Все пак за първи път от години насам бе повишено, макар и съвсем малко, финансирането на някои критично важни за обществото ни професионални направления. Това е само първа крачка, но е важно усилията в тази насока не само да продължат, но и да се ускорят.

Стъпвате в университет, който през изтеклата седмица бе домакин на три събития с национално значение – Жан Луи Брюгес - главният библиотекар и архивист на Ватикана – едно от най-важните хранилища на европейската и световна култура - бе удостоен със синята лента на нашия Университет; Юлия Кръстева - един от водачите на интелектуалното развитие в Западна Европа през последните десетилетия, която за наша чест е българка и възпитаник на Софийския университет, изнесе лекция и се срещна с читателите си в тази сграда; китайският писател Мо Йен носител на Нобелова награда по литература за 2012 г. бе обявен за доктор хонорис кауза на Университета. Едва ли има друго място в България, в което да има подобен интелектуален кипеж.

През последните две седмици Софийският университет застана начело на две изключително важни университетски мрежи – Асоциацията на балканските университети и консорциума „Китай-Централна и Източна Европа“; преподавател от софийския университет оглави европейската мрежа на катедрите Жан Моне, финансирана от ЕС; за първи път в историята на българското висше образование, струва ми се, ректор на Софийския университет бе поканен да прочете тържествената встъпителна лекция за началото на учебната година във важен турски университет. Всичко това е свидетелство за авторитета, с който се ползват вашите преподаватели и извън родината ни.

Ще влезете в университет, който въпреки финансовите рестрикции, опитва да поддържа на приемливо ниво своята материална база. Искаме да изкажем нашата благодарност към най-големите ни спонсори през последната година – фондация „Америка за България“, „Прокредит банк“, многобройните фирми, които работят в сферата на IT технологиите и които помогнаха за модернизирването на учебните зали в Ректората, в Стопански факултет, във Факултета по математика и информатика, във Факултета по химия и фармация. С помощта на Китай усилено се създава нов институт Конфуций – петнадесет пъти по-голям от съществуващия. За наше огромно съжаление, въпреки несекващите ни усилия, не можем да ви предоставим спортната база, която заслужавате.

През изтеклата година студентите от Софийски университет в най-пълна степен в страната се възползваха от възможността да работят в програмата студентски практики – 5500 студенти можаха да се докоснат до реалния живот, да се запознаят с евентуалните си бъдещи работодатели – не пропускайте тази възможност.

Не забравяйте всеки ден да отваряте уеб страницата на университета – тя ще ви информира за това, което се случва в различните факултети, за вашите права, но и за вашите задължения.

И накрая днес няма как да избягаме от политиката. Само след три са изборите у нас и не забравяйте, че тези, които ги спечелят, вероятно ще ви управляват до края на

следването ви. Не забравяйте, че върховната власт е във вашите ръце, а не в ръцете на самодоволния т.нар. политически елит. Някои от вас искат да изразят гражданската си позиция, като не гласуват, но не забравяйте, че така връчвате властта в ръцете на тези, от които се отвърщавате. Не забравяйте, че бъдещето на България зависи не от тези, които ни обясняват, че държавата я нямало, а от тези, които правят всичко възможно, за да я има, зависи от вас. Преди три дни в тази зала писателят Мо Йен цитира китайската поговорка, че добрият кон веднага го яхват – бъдете добри, но не се оставяйте да ви яхат.

Началото на тази учебна година е в дните, когато политиците най-охотно дават обещания, но ще се учите в годините, когато трябва да ги изпълняват. Не забравяйте това, което ни говорят сега. Защото за разлика от лирическият герой на Яворов ние години наред неуморно рушихме – и деня и нощя. Няма да е лесно да възстановим разрушеното и отново да дръпнем напред.

И накрая завършвам така, както винаги съм завършвал в тази зала. Когато ви запитат къде сте учили и отговорите „в Университета“, никой няма да ви задава втори въпрос. Щото за българина Университетът с главна буква винаги е бил Софийският университет „Св. Климент Охридски“. Бъдете достойни за него и на добър час!

Откривам учебната 2014-2015 учебна година – 127-та учебна година на Софийския университет.
